

Ο Γητευτής
και
το Σαρανταβότανο

Γιώργος Μαυροειδής

Έχουν περάσει χρόνοι πολλοί από τότε που στην Κρήτη ζούσε ένας μοναχικός και παράξενος άνθρωπος. Το πρόσωπό του, αν και ήταν ακόμα νεαρός, φαινόταν γερασμένο. Μικρός ήταν ακόμα, όταν έφυγε από το σπίτι του και αποφάσισε να μείνει σ' ένα ψηλό και απόκρημνο βουνό, εκεί που γεννήθηκε ο Δίας. Σπάνια κατέβαινε στην πολιτεία. Έπρεπε να είχε μεγάλη ανάγκη. Και όταν κατέβαινε, όλοι τον κοιτούσαν παράξενα. Παρέα του είχε τα ζώα του δάσους, τα πουλιά και τα ψάρια που ζούσαν στις λίμνες και τα ποτάμια. Κανένας δε μπορούσε να θυμηθεί το όνομά του. Μιλούσε μόνος του, ή μιλούσε στα φυτά και τα ζώα που συναντούσε στον δρόμο του. Όσες φορές τον είχαν δει, περπατούσε σκυφτός και κοιτούσε τη γη. Έμοιαζε μ' αυτούς που έβλεπαν ακόμα και τη μέρα φαντάσματα. Έλεγαν πως ήταν αλαφροΐσκιωτος, πως έβλεπε και άκουγε πλάσματα που δε μπορούσε να τα δει κανείς άλλος.

Κάθε μέρα, ξυπνούσε πριν ακόμα χαράξει. Άναβε τη φωτιά, έβαζε σε ένα μικρό κατσαρολάκι νερό, έβγαζε από ένα πήλινο πιθάρι μερικά ξερά φύλλα, τα έβραζε και αφού έπινε το ζουμί, έφευγε για το δάσος. Όλη μέρα έλειπε από την καλύβα του είτε είχε ήλιο, συννεφιά, βροχή ή αέρα! Τίποτα δεν τον σταματούσε, τίποτα δεν τον ένοιαζε. Με το κεφάλι σκυφτό τις περισσότερες φορές, παρατηρούσε τη γη. Όσοι τον συναντούσαν, είτε τον απέφευγαν ή κρύβονταν πίσω από κανένα δέντρο και τον παρακολουθούσαν με περιέργεια. Όλοι συμφωνούσαν στο ίδιο πράγμα: ότι είχε χάσει τα λογικά του. Πάντα σκυφτός και λιγομίλητος. Βυθισμένος στις σκέψεις του, σπάνια μιλούσε σε όσους τον προσπερνούσαν.

Ήταν ένας βλεπάτορας¹ του δάσους. Παρατηρούσε τα φυτρωμένα φυτά. Όχι όλα, αλλά κάποια συγκεκριμένα. Τα βοτάνια. Αυτά που φύτρωναν μόνο στην κρητική γη και πουθενά αλλού. Στους γκρεμούς, στα χαράκια, στις πλαγιές, στις κουφάλες των δέντρων. Ό,τι βοτάνι συναντούσε, το έκοβε χωρίς να βιάζεται, με προσοχή και σεβασμό. Στο ένα χέρι κρατούσε πάντα τη μικρή διχαλόβεργα², στο άλλο το βουργιάλι³ του. Τα αγαπούσε πολύ τα βοτάνια και τα μελετούσε. Κοίταζε τα φύλλα τους και παρατηρούσε τα άνθη τους. Άφηνε ώρες πολλές τα μάτια του καρφωμένα πάνω τους. Έτσι, τα αποτύπωνε βαθιά στη μνήμη του και δεν τα ξεχνούσε ποτέ.

Πρόσεχε τις λεπτομέρειες τους. Τα έτριβε στο χέρι του. Ύστερα με απαλές κινήσεις, τα έφερνε κοντά στη μύτη του, τα μύριζε και άφηνε τα αρώματα να χυθούν βαθιά μέσα στα σωθικά του. Μ' αυτόν τον τρόπο μάθαινε τα βοτάνια. Πολλές φορές έτριβε δύο και τρία βότανα μαζί και τα μύριζε. Πάντα μάζευε την άνοιξη τα φύλλα, πριν ακόμα ανθίσει το φυτό, ενώ σπόρους και βλαστούς τους μάζευε μετά την ανθοφορία, όταν το φυτό είχε ωριμάσει εντελώς. Τα μάζευε νωρίς το πρωί, για να παγιδεύσει το άρωμά τους και να μη χάσουν τις ιδιότητές του. Το φθινόπωρο και τον χειμώνα, μάζευε τις ρίζες τους, τότε που το φυτό έχει σταματήσει την παραγωγή φύλλων και λουλουδιών. Ποτέ του όμως δεν τα ξερίζωνε.

Είχε διαβάσει πολλά βιβλία και είχε μάθει ακριβώς αυτό που έπρεπε να γνωρίζει. Ήξερε πώς να τα διατηρήσει, πώς να τα αποξηράνει και πώς να τα χρησιμοποιήσει. Γνώριζε ποιο βότανο ήταν κατάλληλο για κάθε αρρώστια. Αρκετές ήταν οι φορές που έκανε ταξίδια σε τόπους μακρινούς, για να βρει ένα

1 Παρατηρητής, φύλακας

2 Είδος μπαστουνιού με διχάλα (διχάλα φυσικού κλαδιού) στο πάνω μέρος

3 Ή αλλιώς βούργια. Μικρό κρητικό σακίδιο χειροτεχνημένο στον αργαλειό που μεταφέρεται στην πλάτη.

βότανο που χρειαζόταν και που πίστευε πως φύτρωνε εκεί. Μάλιστα, η χαρά του ήταν μεγάλη, όταν έβρισκε κάποιο που χρειαζόταν για τον σκοπό του. Και με πλατύ χαμόγελο έλεγε: «Καλώς τη την ακονιζά⁴, το ακριβό βοτάνι» ή «απίγανος μου πάντηξε, χαρά μεγάλη πήρα». Άλλες πάλι φορές, με αγωνία έψαχνε να βρει κάποιο βοτάνι, για να συμπληρώσει τη συλλογή του ή να ολοκληρώσει μια συνταγή. Και όταν δεν το 'βρισκε στεναχωριόταν πολύ. Όμως, ποτέ δεν απογοητευόταν. Ήξερε πως κάποια μέρα θα το βρει.

Όσοι τον ήξεραν καλά και δεν τον παρεξηγούσαν, ζητούσαν πολλές φορές τη βοήθειά του. Χτυπούσαν την πόρτα της καλύβας του, τού έλεγαν το πρόβλημα που είχαν κι εκείνος τους έδινε το κατάλληλο βοτάνι. Δεν ήταν λίγες οι φορές, που έξω από την πόρτα του περίμεναν αρκετοί που πίστευαν στα βοτάνια και τις ιδιότητές τους. Γι' αυτόν τον λόγο τον έλεγαν «Γητευτή».

Να, πώς ξεκίνησε η αγάπη και το ενδιαφέρον του για τα βοτάνια: Όταν ήταν μικρός, τα βράδια άκουγε τη γιαγιά και τη μάνα του να μιλούν ψιθυριστά, θαρρείς και δεν έπρεπε να ακούσει και να μάθει κανείς για ποιο πράγμα μιλούσαν. Λέγανε για ένα παλιό γιατρικό, ένα γιατροσόφι, ένα μαντζούνι που έτσι και το έφτιαχνε κάποιος, θα γιατρεύονταν όλες οι αρρώστιες του. Δεν μπορούσε, όμως, να καταλάβει πολλά. Μιλούσαν με κάτι λέξεις που δεν είχε ξανακούσει ποτέ του. Έτσι, γρήγορα το πήρε απόφαση και τα βράδια κρυβόταν πίσω από ένα μεγάλο πιθάρι, κρυφάκουγε τη γιαγιά και τη μάνα του και προσπαθούσε να καταλάβει τι λέγανε. Όσο περνούσαν τα χρόνια, η περιέργειά του μεγάλωνε.

Στα κρυφά, άρχισε να διαβάζει τα βιβλία που έβρισκε στο δωμάτιο της γιαγιάς. Έτσι, κατάλαβε πως μιλούσαν για θεραπευτικά φυτά, για βότανα και μυρωδικά, αλλά ήταν μικρός και όλα αυτά του

4 Αειθαλής πολυετής θάμνος, με έντονη μυρωδιά και έντονα κολλώδη φύλλα .

φαινόταν δύσκολα! Η ιστορία, όμως, των βοτάνων τον είχε συνεπάρει. Είχε αρχίσει να τα μαθαίνει όλα απ' έξω κι ανακατωτά. Ένα βράδυ που όλοι έλειπαν από το σπίτι, η περιέργειά του νίκησε τη φαντασία του. Έψαξε την κασέλα και βρήκε το τετράδιο της γιαγιάς. Τα χέρια του έτρεμαν, άνοιξε το τετράδιο στην πρώτη σελίδα και διάβασε: ΣΑΡΑΝΤΑΒΟΤΑΝΟ. Στις επόμενες σελίδες ήταν γραμμένα πολλά μυστικά για συνταγές με βοτάνια. Τι κάνει το καθένα, πού το χρησιμοποιούν, με ποια άλλα μπορεί να συνδυαστεί, πότε το μαζεύουμε, πού φυτρώνει κι άλλα πολλά. Είχε βρει αυτό που τον ενδιέφερε.

«Όστε, εδώ είναι γραμμένη η μυστική συνταγή του Σαρανταβότανου!!!» ψιθύρισε. Αρχισε να διαβάζει γρήγορα, όμως δεν καταλάβαινε πολλά απ' όσα έγραφε το τετράδιο. Ήξερε πως δεν είχε πολύ χρόνο στη διάθεσή του. Από στιγμή σε στιγμή μπορεί να επέστρεφε η μητέρα ή η γιαγιά του. Έβγαλε γρήγορα από την τσέπη το μικρό του μολυβάκι και σ' ένα κομμάτι χαρτί έγραψε όσο πιο γρήγορα μπορούσε...

«Σαν την υγείά σου έχασες και θες να την κερδίσεις
μόνο με βότανα της γης θα την ξαναποκτήσεις.
Φύλλα κιτροπορτοκαλιάς και άρωμα από λεμόνι
ανεραντζά, μανταρινιά, ξαρρωστικό κυδώνι.
Μάζωξε απ' τσι ποταμούς τσ' ακονιζάς τ' αχνάρια
βάτο και τσάι του βουνού και τσ' αμπιστιάς κλωνάρια
Μάζωξε έρωντα πολύ απ' τα βουνά της Κρήτης
και σφάκα την πικραδερή, δάφνες, μυρτιές να βρίσκεις
θύμο, κισσό κι αγκαραθιά και αγκαθοστοιβίδα

την μυρουδιά βασιλικού, φασκομηλιά και θρίμπα
μέντα και δεντρολίβανο όπου μοσκομυρίζει
το λένε και αρισμαρί, που την υγεία χαρίζει.
Πάρε τα γιασεμόφυλλα τη ροδαρά με τ' άνθη
γαρεφαλόβιολες πολλές και γαρυφάλλου άνθη
απήγανο και βάρσαμο της γης το χαμομήλι
τη μυριστή αμπερόριζα που δένουν στο μαντήλι.
Πάρε το κοκκινόχορτο, βάλε και κουτσουνάδα
που φτιάχνουν κοκκινόλαδο, στου ήλιου την πυράδα.
Φύλλα συκιάς κι αμυγδαλιάς και φύλλα μαντζουράνας
φλισκούνι που μοσκοβολά σαν κόρφος κάθε μάνας
Το μαϊντανό, το σέλινο και την αντωνιάϊδα
τ' αγούδουρα τ' αγλακιτού τον κλάδο και τα φύλλα
Όλα ετούτα βράσε τα γέμισε μία σκάφη
και διώξε απ' το κορμάκι σου τσι πόνους και τα πάθη»

Από την επόμενη μέρα άρχισε να μελετά τη συνταγή. Η πρώτη του δουλειά ήταν να τη μάθει απ' έξω. Ο καιρός πέρασε κι ένα βράδυ, η γιαγιά του τον φώναξε και του 'πε: «Μια μέρα, παιδί μου, εγώ θα φύγω. Πάντα ξέραμε με τη μάνα σου, πως ήσουνα κρυμμένος πίσω από το πιθάρι και μας άκουγες. Δεν σου είπαμε ποτέ τίποτα, γιατί ξέραμε πως εσύ θα συνέχιζες αυτό που κάναμε. Μα τώρα τα χρόνια πέρασαν και πια δεν μπορούμε να ψάχνουμε άλλο. Πάρε το τετράδιο μου, φύλαξέ το καλά και συνέχισε εσύ αντί

για εμάς. Ένα πράγμα μόνο σου ζητώ, να αγαπάς και να σέβεσαι τη γη και τα βοτάνια». Εκείνη τη μέρα πήρε τη μεγάλη απόφαση, να ψάξει και να παρασκευάσει αυτός το θαυματουργό βοτάνι. Να βρει τα φυτά που έλεγε η συνταγή και να φτιάξει το Σαρανταβότανο, που θα έδιωχνε από το κορμί πόνους και πάθη, και να το μοιράσει σ' όλο τον κόσμο.

Ήταν νεαρός ακόμα, αμούστακος, όταν έμεινε μόνος στη ζωή. Και ένα πρωί άφησε το σπίτι του και έφυγε από το χωριό του, για να πάει να ζήσει στα βουνά. Μαζί του πήρε το βουργιάλι της γιαγιάς, το τετράδιο και δυο τρία βιβλία, που έγραφαν για τα βοτάνια και τις θεραπευτικές τους ιδιότητες.

Έχτισε μια μικρή καλύβα βαθιά στο δάσος και όλη μέρα γύριζε και μάζευε τα αγαπημένα του βοτάνια. Όταν κόντευε να νυχτώσει, γύριζε στην καλύβα και άδειαζε το βουργιάλι του πάνω στο τραπέζι. Με αργές κινήσεις και μεγάλη προσοχή έβγαζε το μοσχομυριστό θησαυρό του και τον τοποθετούσε πάνω σε σανίδες με τρύπες. Οι μυρωδιές από την καινούρια του πραμάτεια, συμπλήρωναν τις μυρωδιές εκείνων που ήδη ήταν ταιριασμένα στην καλύβα του. Όλες οι μυρωδιές των κρητικών βουνών είχαν ανακατευτεί και γαλήνευαν μονομιάς όποιον τύχαινε και έμπαινε μέσα. Και δεν ήταν λίγα αυτά που είχε μαζέψει.

Δεν μάζευε μόνο αυτά που θα χρησιμοποιούσε για το Σαρανταβότανο, αλλά και άλλα πολλά, που τα χρησιμοποιούσε και έφτιαχνε αλοιφές και λάδια, που γιάτρευαν τις πληγές και τα σημάδια του σώματος. Τα αποξέριανε, τα 'βαζε σε σακουλάκια και τα 'κανε βραστάρια, για να τα πίνει όταν αρρώστανε. Και αν κάποιος είχε την ανάγκη του και χτυπούσε την πόρτα της καλύβας, του έδινε χωρίς να το πολυσκεφτεί. Όμως, κάθε βράδυ που γυρνούσε στο καλύβι του, ο ίδιος βαρύς αναστεναγμός, ο

ίδιος καημός, η ίδια απογοήτευση έβγαιναν βαθιά από τα σωθικά του: «Αχ! Ούτε σήμερα κατάφερα να το βρω».

Πράγματι, χρόνια πολλά ο γητευτής, όπως τον φωνάζανε, γύριζε όλα τα βουνά της Κρήτης, έμαθε όλα τα βότανα που φύτρωναν στα δάση, κοντά στην όχθη του ποταμού και της λίμνης. Έμαθε για τις ιδιότητές τους, για τη χρήση τους, όμως ένα βοτάνι, τη γαρεφαλόβιολα, δεν είχε καταφέρει να το βρει πουθενά ακόμη, όσο κι αν έψαχνε, όσο κι αν διάβαζε. Πολλές ήταν οι φορές που ρωτούσε τα ταξιδιάρικα πουλιά: «Πείτε μου εσείς, ταξιδευτές του κόσμου, πού μπορώ να βρω τη γαρεφαλόβιολα;» Απόκριση όμως δεν έπαιρνε. Κανείς δεν μπορούσε να τον βοηθήσει.

Πέρασε καιρός πολύς και ο καημός του ήταν ο ίδιος: Όσο κι αν έψαχνε, δεν μπορούσε να βρει τη γαρεφαλόβιολα που θα συμπλήρωνε το Σαρανταβότανο. Ανησυχούσε, γιατί έβλεπε πως τα βότανα στα όρη και στα δάση άρχισαν να λιγοστεύουν. Φοβόταν πως οι άνθρωποι είχαν κάνει για άλλη μια φορά τη ζημιά τους. Πολλοί ήταν αυτοί που μάζευαν με λάθος τρόπο όλα τα φυτά. Τα ξερίζωναν, γέμιζαν τσάντες, τα άφηναν γυμνά από φύλλα. Τα μάζευαν σε ακατάλληλες εποχές και τα ανακατεύανε λάθος. Ποτέ δε μάζευαν μόνο αυτά που χρειάζονταν. Ο έρωντας όλο και λιγόστευε, η μέντα το ίδιο. Ακόμα και τη ρίγανη δύσκολα την έβρισκε. Ευτυχώς, που από νωρίς είχε φροντίσει να μαζεύει τους σπόρους όλων των φυτών που συναντούσε. Σαν να 'ξερε πως κάποια στιγμή όλα θα κινδύνευαν να εξαφανιστούν. Τους φύλαγε στην καλύβα του μέσα σε βαζάκια, τους έπαιρνε κάθε μέρα μαζί του και μόλις παρατηρούσε πως δύσκολα συναντούσε κάποιο βοτάνι στο δρόμο του, αμέσως έσπερνε σπόρους στο σημείο που ήξερε πως ήταν φυτρωμένο.

Ένα πρωινό, που περπατούσε σκυφτός και μάζευε βοτάνια, άκουσε έναν παράξενο θόρυβο. Δεν τρόμαξε. Είχε συνηθίσει τους ήχους του δάσους. Άλλωστε, ήξερε πως τα δάση κρύβουν παράξενους ήχους. Στην αρχή δεν έδωσε σημασία, μετά από λίγο, όμως, κατάλαβε πως δεν τον είχε ξανακούσει. Όχι, όχι, δεν ήταν συνηθισμένος ήχος. Δεν ήταν ήχος από δέντρα, από φύλλα ή από κάποιο ζώο του δάσους. Σαν κάποιος να αναστέναζε. Γύρισε το κεφάλι του να δει από πού ερχόταν ο παράξενος αυτός θόρυβος, αλλά δεν έβλεπε τίποτα. «Μπα» είπε, «Ίσως να 'ναι και η φαντασία μου». Ο θόρυβος, όμως, συνεχίστηκε. Πλησίασε πιο κοντά στο γέρικο δέντρο με τη μεγάλη κουφάλα, για να δει καλύτερα. Και με μεγάλη του έκπληξη εμφανίστηκε μπροστά του ένα μικρό παιδί. «Ποιος είσαι; Πώς βρέθηκες στο δάσος;» Τον ρώτησε έκπληκτος.

Ο μικρός ήταν τόσο πολύ τρομαγμένος, που μιλά δεν έβγαινε από το στόμα του. Κοιτούσε με ένα παράξενο βλέμμα, που δεν μπορούσες να καταλάβεις το γιατί. «Μη φοβάσαι» του είπε και πλησίασε τον μικρό πολύ τρυφερά. «Δεν θα σου κάνω κακό. Όμως, είναι πολύ επικίνδυνο να τριγυρίζεις μόνος σου στο δάσος τέτοια ώρα. Κρύβει πολλούς κινδύνους και δεν ξέρεις τι μπορεί να τύχει στο δρόμο σου» συμπλήρωσε και του άπλωσε το χέρι για να τον βοηθήσει.

Ο μικρός παρέμενε καρφωμένος στη θέση του, κοιτάζοντας τον με τρομαγμένα μάτια. Φοβόταν πολύ και ήξερε ότι το δάσος είναι επικίνδυνο. Ήταν κι αυτά τα μακριά γένια εκείνου του παράξενου ανθρώπου που τον τρόμαζαν!!! Ο γέρος πλησίασε ακόμα περισσότερο τον μικρό. Άπλωσε το ροζιασμένο του χέρι και χάιδεψε το κεφάλι του. Στη συνέχεια τον τράβηξε απαλά έξω από το δέντρο. Ο μικρός αναθάρρησε, τον ακολούθησε και πήγαν να καθίσουν σε μια πέτρα λίγο πιο πέρα. Τότε ο γέρος παρατήρησε πως ο μικρός δεν περπατούσε καλά και τον ρώτησε:

«Μήπως χτύπησες; Πονάς;» Κι αμέσως, άνοιξε το βουργιάλι του. «Να, μάσησε λίγο σπαθόχορτο. Θα σου περάσει ο πόνος». «Όχι, όχι» απάντησε ο μικρός. «Έτσι γεννήθηκα. Ποτέ μου δεν περπάτησα σωστά. Άκουσα τη μάνα μου να λέει στη θεία μου πως όταν ήμουν μωρό, έπεσα και χτύπησα το πόδι μου. Δεν περπάτησα καλά ποτέ μου».

«Και πώς βρέθηκες στο δάσος τέτοια ώρα μόνος σου; Θα ανησυχούν οι δικοί σου. Σε λίγο θα νυχτώσει και δε θα έχεις επιστρέψει ακόμα στο σπίτι» συμπλήρωσε. «Μπα, δεν έχω κανένα. Οι γονείς μου πέθαναν και η θεία μου με έδιωξε από το σπίτι. Περπατώ πολλές μέρες. Έτσι βρέθηκα εδώ». Απάντησε ο μικρός. «Πώς σε λένε»; Τον ρώτησε. «Ρούσσο με λένε» απάντησε χωρίς δισταγμό.

Ο γητευτής στεναχωρήθηκε πολύ. Ένα παιδί μόνο του! Αχ, αυτοί οι άνθρωποι. Λίγη λύπηση δεν έχουν πάνω τους. Έτσι, πήρε γρήγορα την απόφασή του. Θα τον έπαιρνε στην καλύβα του. Άλλωστε, τα χρόνια είχαν περάσει και χρειάζονταν έναν βοηθό να τον ξεκουράζει. Θα του μάθαινε να ξεχωρίζει τα βότανα, να τα μαζεύει, να τα συντηρεί και... ποιος ξέρει; Ίσως αν δεν κατάφερνε να φτιάξει το Σαρανταβότανο, να το κατάφερνε ο βοηθός του! Και χωρίς να χάσει καιρό, ξεκίνησαν για την καλύβα του.

Μόλις έφτασαν, ο Ρούσσος έμεινε με το στόμα ανοιχτό. Η καλύβα ήταν γεμάτη με ξεραμένα ματσάκια φυτών, που κρέμονταν από παντού. Υπήρχαν ξύλινοι πάγκοι, που ήταν γεμάτοι με φυτά, με μπουκάλια που είχαν μέσα υγρό, με βαζάκια που είχαν σπόρους. Μυρωδιές ξεπηδούσαν από παντού και του γαργαλούσαν τη μύτη. «Μα τι είναι εδώ;» ρώτησε ο Ρούσσος. Βλέποντας ο γητευτής την απορία του, τον χτύπησε απαλά στην πλάτη, του χάιδεψε τα μαλλιά και του είπε: «Όλα αυτά που βλέπεις, αν μ' ακούς, θα τα μάθεις πολύ γρήγορα. Και ίσως μια μέρα γενούν δικά σου.»

Τα χρόνια περνούσαν. Κάθε μέρα ο Ρούσσος με τον γητευτή πήγαιναν στο δάσος και περνούσαν ώρες ατέλειωτες εκεί. Ο γητευτής σκυφτός παρατηρούσε τη γη, μάζευε τα βοτάνια του και καμιά φορά έσκαβε το χώμα και φύτευε μέσα σπόρους. Ο Ρούσσος τον παρακολουθούσε με μεγάλη προσοχή.

Και κάθε λίγο ο γητευτής του έλεγε: «Να! Το βλέπεις αυτό παιδί μου; Φλισκούνι το λένε. Αν τα ζώα και ο άνθρωπος έχει ψύλλους, μ' αυτό τους διώχνεις. Αν είσαι κρυωμένος και το βράσεις, γρήγορα θα γίνεις καλά. Αυτό το λένε βάλσαμο ή σπαθόχορτο. Παλιά, μ' αυτό γιατρεύανε τις πληγές από τα σπαθιά. Αν βάλεις λίγο από το λάδι του πάνω στην πληγή, θα κλείσει αμέσως. Αυτός είναι ο έρωντας. Οι νέοι τον μάζευαν και τον έδιναν στις κοπελιές που αγαπούσαν να τον βάλουν στον κόρφο τους και να τους σκέφτονται συνέχεια. Φυτρώνει στους γκρεμούς και μπορείς να τον βρεις μόνο σ' αυτό το βουνό, τη Δίκτη. Γι' αυτό τότε λένε και Δίκταμο. Να, πιο πέρα έχει αψιθιά. Αν ποτέ έχεις πυρετό, βράσε τη και μονομιάς θα σου περάσει. Βλέπεις που είναι γεμάτη σπόρους; Μάζεψε τους και βάλ' τους σε ένα άδειο βαζάκι. Πρέπει σιγά-σιγά να μαθαίνεις, γιατί σε λίγο θα τους σπέρνεις εσύ».

Μια μέρα, ο Ρούσσος τον ρώτησε γιατί φύτευε τους σπόρους. Και ο γητευτής του απάντησε: «Έχει ζωή ο σπόρος μέσα του, παιδί μου, και σε περιμένει να του τη χαρίσεις. Εσύ μπορείς να του τη δώσεις. Με τα χέρια σου. Παντρεύοντάς τον με τη γη. Έτσι απαλά κράτησε τον στα χέρια σου και έτσι γλυκά σμίξε τον με το σκαμμένο χώμα. Έχε υπομονή παιδί μου. Θα πεταχτούν μια μέρα, θα βγουν να καμαρώσουν τον ήλιο και τη γη, θα γίνουν βοτάνια, θα τα δεις, όπως θα λυγούν στη δροσιά, να τα χαϊδεύει ο αγέρας του βουνού και εκείνα θα σκύβουν σαν να θέλουν να σου χαϊδέψουν την καρδιά. Ο κύκλος μόλις τώρα αρχίζει να γυρίζει και θα κλείσει πάλι μες στα χέρια μας, με το πιο ζεστό βραστάρι, που θα 'χει τις πιο γλυκές μυρωδιές. Αγάπησε τα όλα αυτά που γίνονται, γιατί ο σπόρος που ξεκίνησε να φυτρώνει και

αύριο θα κυλά ζεστός μέσα μας, περιμένει πως η καρδιά μας δε θα 'ναι χέρσα αλλά θα 'ναι και εκείνη έτοιμη να τον δεχθεί.»

Ο Ρούσσος τον άκουγε με προσοχή, με σεβασμό και συγκίνηση. Έτσι, γρήγορα έμαθε τα βοτάνια και τις ιδιότητες τους. Σιγά-σιγά άρχισε και τους πρώτους πειραματισμούς. Έκανε διάφορους συνδυασμούς, τα έβραζε και δοκίμαζε τη γεύση τους. Έβαζε στις πληγές του, στο πρόσωπό του, σε όλο του το σώμα. Ήθελε να 'ναι σίγουρος πως δε χρησιμοποιούσε κάποιο βότανο λάθος. Ήταν τόσο έξυπνος, που ακόμα και ο γητευτής είχε παραξενευτεί. Τον παρακολουθούσε διακριτικά, χωρίς να παρεμβαίνει και μια ικανοποίηση διαγράφονταν στο πρόσωπό του. Ήξερε πως μια μέρα ο Ρούσσος θα τα κατάφερνε.

Τα χρόνια περνούσαν. Ο Ρούσσος μεγάλωσε και κοντά στον γητευτή του, στον δάσκαλό του, έμαθε όλα τα βοτάνια του δάσους. Τον ακολουθούσε αργά και σταθερά, χωρίς να διαμαρτύρεται. Σπάνια τον ρωτούσε κάτι, γιατί πάντα ο γητευτής τον κοιτούσε με αυστηρό βλέμμα, και αμέσως του έκοβε τη διάθεση. Και όταν τύχαινε να ρωτήσει κάτι, πάντα έπαιρνε την ίδια απάντηση: «Ακόμα δεν ήρθε ο καιρός σου».

Τα βράδια πριν νυχτώσει, γυρνούσαν στην καλύβα και τακτοποιούσαν την πραμάτεια τους στα συρτάρια, στους πάγκους και στα ράφια. Κάθε βράδυ όμως, ο ίδιος στεναγμός, η ίδια στεναχώρια. «Αχ! Ούτε σήμερα κατάφερα να το βρω!».

Πέρασαν κι άλλα χρόνια. Ο Ρούσσος είχε μεγαλώσει αρκετά πια, ο δάσκαλος είχε γεράσει πλέον. Και ένα σούρουπο που ακόμα και τα πουλιά είχαν σταματήσει να κελαηδούν, δεν άντεξε και τον ρώτησε: «Δάσκαλε – έτσι είχε συνηθίσει να τον λέει – κάθε βράδυ, χρόνια τώρα, ο ίδιος καημός σε βασανίζει.

Μίλησέ μου. Ίσως να μην μπορώ να σε βοηθήσω, μα σίγουρα θα ξαλαφρώσεις και ίσως σε κάνει να νιώσεις καλύτερα.» «Δεν ήρθε ακόμα η ώρα να σου πω» του αποκρίθηκε ο γερογητευτής.

«Όχι, θα μου πεις τώρα. Χρόνια τώρα σε βλέπω να τυραννάς τον εαυτό σου. Και μαζί με σένα τυραννιέμαι κι εγώ. Εξ' άλλου, είναι καιρός να μου δείξεις εμπιστοσύνη. Μ' έμαθες ό,τι γνωρίζεις μέχρι τώρα. Όμως, κάτι μου λέει μέσα μου πως το μεγαλύτερο μυστικό σου ακόμα δεν μου το 'πες. Πιστεύω πως ήρθε η ώρα να μου το πεις» του απάντησε ο Ρούσσος αυστηρά και με σιγουριά στον εαυτό του.

Ο γητευτής χαμογέλασε. Επιτέλους, είχε φτάσει η ώρα. Ο Ρούσσος ήταν έτοιμος να μάθει. Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για να σιγουρευτεί. Έπρεπε να περάσει όλες τις δοκιμασίες. Η σημαντικότερη, ήταν να νιώσει σιγουριά για τον εαυτό του. Έτσι, χωρίς πια δισταγμό, πήρε την απόφαση να του μιλήσει. «Ξέρεις κάτι παιδί μου; Από μικρός είχα ένα όνειρο. Να φτιάξω μια μέρα το Σαρανταβότανο». «Το ποιό;» είπε ο Ρούσσος.

«Άσε με να σου τελειώσω, χωρίς να με διακόπτεις» του είπε, κοιτάζοντάς τον στοργικά. «Μετά, ρώτα με ό,τι θες. Χρόνια τώρα, όπως σου είπα, ψάχνω να βρω τα βοτάνια που όλα μαζί θα φτιάξουν το Σαρανταβότανο. Σαράντα διαφορετικά βότανα χρειάζονται για να ετοιμαστεί. Να, εδώ έχω τη συνταγή του. Αυτή μου άφησε για κληρονομιά η γιαγιά μου» και έβγαλε από το συρτάρι το τετράδιο της γιαγιά του. «Με τα σαράντα βοτάνια θα φτιάξω το σαρανταβότανο, που θα γιατρέψει τις αρρώστιες και τα πάθη. Αν μετρήσεις ψηλά στο ράφι που τα φυλάω, θα δεις πως...» «Πως είναι τριάντα εννιά» τον διέκοψε ο Ρούσσος, χωρίς να το πολυσκεφτεί.

Ο δάσκαλος τον κοίταξε αυστηρά, έτοιμος να του βάλει τις φωνές που τον διέκοψε. Όμως, μια λάμψη φάνηκε στην άκρη του ματιού του. Δεν είχε πέσει έξω. Ο Ρούσσος επιβεβαίωνε για άλλη μία φορά αυτό που πίστευε. Ήταν, πλέον, ένας άξιος μαθητής και συνεχιστής του.

«Πράγματι, έτσι είναι. Τα βότανα είναι τριάντα εννέα». Και άρχισε να του τα αριθμεί και να τα ονομάζει ένα-ένα: «Φύλλα κιτροπορτοκαλιάς, άρωμα από λεμόνι, ανεραντζά, μανταρινιά, κυδώνι, ακονιζά, βάτος, τσάι του βουνού, αμπιστιά, έρωντας, σφάκα, δάφνες, μυρτιές, θύμος, κισσός, αγκαραθιά, αγκαθοστοιβίδα, βασιλικός, φασκομηλιά, θρίμπα, μέντα, αρισμαρής, γιασεμόφυλλα, ροδαρά, άνθη γαρυφάλλου, απήγανος, βάρσαμος, χαμομήλι, αμπερόριζα, κοκκινόχορτο, κουτσουνάδα, φύλλα συκιάς, φύλλα αμυγδαλιάς, μαντζουράνα, φλισκούνι, μαϊντανός, σέλινο, αντωναΐδα, αγούδουρας. Τριάντα εννέα τον αριθμό. Χρόνια τώρα τα μαζεύω και πάντα τα αντικαθιστώ με φρέσκα».

«Και ποιο σου λείπει δάσκαλε» ρώτησε ο Ρούσσος. «Θα στο πω, μιας και ήρθε η ώρα να το μάθεις. Να ξέρεις, όμως, πως δεν υπάρχει σε κανένα βιβλίο. Σαν να 'ναι μια ευλογία και μια κατάρα την ίδια στιγμή. Όσα χρόνια κι αν το 'ψαξα, όπου κι αν ρώτησα κανείς δεν το 'ξερε» είπε ο γητευτής.

«Ναι, μα απ' όλα τα βοτάνια που μου είπες δάσκαλε, κάποια δε φυτρώνουν στο βουνό. Μήπως κι αυτό είναι βοτάνι που φυτρώνει αλλού; Σε άλλα μέρη, πιο μακριά από δω;» ρώτησε ο Ρούσσος.

«Η αλήθεια είναι πως όλα τα βοτάνια δεν τα βρήκα στο δάσος. Για κάποια χρειάστηκε να ταξιδέψω σε άλλους τόπους, πιο μακρινούς και να κατεβαίνω κρυφά στα χωριά να τα μαζεύω από τους κήπους. Όμως, αυτό το ένα, το μοναδικό όσο κι αν το 'ψαξα δεν μπόρεσα να το βρω».

«Πες μου ποιο είναι, δάσκαλε» είπε ο Ρούσσος με αγωνία.

Ο γητευτής κοίταξε τον Ρούσσο στα μάτια που λαμπύριζαν και σαν να διέγραψε την τελευταία του αμφιβολία, είπε με συγκίνηση: «Γαρεφαλόβιολα τη λένε παιδί μου. Δύσκολο όνομα, παράξενο, κανένα βιβλίο δεν τη γράφει. Κι εγώ στα τυφλά την ψάχνω. Έχω βρει όλα τα βοτάνια, έχω κάνει πειράματα με όλα τα φυτά που φυτρώνουν στα βουνά της Κρήτης μας, μα κανένα δε μου συμπλήρωσε το Σαρανταβότανο. Τώρα, έμαθες τι ψάχνω να βρω τόσο καιρό. Θέλω όμως να σου εξομολογηθώ κάτι. Όταν σε βρήκα στο δάσος, παιδί ακόμα, είχα μια κρυφή ελπίδα πως εσύ θα συνέχιζες μια μέρα αντί για μένα. Και όσο περνούσε ο καιρός και σ' έβλεπα, τόσο πιο σίγουρος γινόμουν. Τώρα, τα χρόνια μου τελειώνουν και θέλω να συνεχίσεις εσύ το έργο μου. Είμαι σίγουρος πως θα τα καταφέρεις, γιατί ξέρω πως σ' έστειλε κοντά μου ο Θεός. Και αν καταφέρεις να φτιάξεις το Σαρανταβότανο κι εγώ θα έχω κλείσει τα μάτια μου, να ρίξεις λίγο στον τάφο μου. Έτσι, για να δροσιστεί η ψυχή μου και να ησυχάσει μέσα στους αιώνες. Να 'χεις την ευχή μου παιδί μου και όσα ζάλα θα κάνεις για να βρεις τη γαρεφαλόβιολα, τόσοι να 'ναι οι Αγίοι που θα προστατεύουν το δρόμο σου».

Ο Ρούσσος κοίταξε το δάσκαλό του με ανοιχτό στόμα. Νόμιζε πως ονειρευόταν. Δεν πίστευε στα αυτιά του. Το πρόσωπό του γέμισε δάκρυα. Αγκάλιασε το δάσκαλό του, έσκυψε στα πόδια του, πήρε μια βαθιά ανάσα, και με φωνή που έτρεμε από συγκίνηση, του είπε: «Δάσκαλε, σ' όλο τον κόσμο δυο άνθρωποι μ' αγαπήσανε, η μακαρίτισσα η μάνα μου κι εσύ».

«Τι θες να μου πεις μ' αυτό;» ρώτησε με απορία ο γητευτής. «Και γιατί κλαεις;»

«Άσε με να σου πω και θα καταλάβεις» του είπε ο Ρούσσος «Δυο άνθρωποι στη ζωή μου μ' αγαπήσανε και με σημαδέψανε, η συχωρεμένη η μάνα μου κι εσύ. Από σένα πήρα γνώσεις, καλοσύνη, αγάπη, στοργή. Βρήκα τον πατέρα που ποτέ δεν είχα και σ' ευχαριστώ γι' αυτό. Όλη μου η ζωή σου ανήκει. Με βρήκες στο δάσος και με αγκάλιασες. Αχ.. Αν, όμως, μου 'δειχνες εμπιστοσύνη και μου μιλούσες νωρίτερα...»

«Τι εννοείς;» τον ρώτησε έκπληκτος ο δάσκαλος. «Σε σένα, δάσκαλε, θα 'χω να θυμάμαι πως χρωστώ τη ζωή μου. Από τη μακαρίτισσα τη μάνα μου, όμως, που μ' αγαπούσε, κι ας ήμουνα κουτσός, δυο πράγματα θα θυμάμαι. Το γέλιο και το νανούρισμά της. Δυο πράγματα που δε θα ξεχάσω ποτέ όσο ζω. Κάθε βράδυ, χρόνια τώρα, πριν κοιμηθώ, τραγουδώ στο κουρασμένο μου κορμί το νανούρισμα της. Το λέω από μέσα μου, για να μπορέσω να κοιμηθώ γαληνεμένος. Μ' αυτό τον τρόπο τη φέρνω στο μυαλό μου και μου κρατά συντροφιά μέχρι το ξημέρωμα».

Έσκυψε πήρε στην αγκαλιά του το δάσκαλο σαν να 'τανε μικρό παιδί και του τραγούδησε το νανούρισμα της μάνας του:

«Κοιμήσου άστρο του μπαξέ, του κατιφέ κλωνάρι
γαρεφαλόβιολα της γης μικρό μου παλικάρι.
Σαν τη γαρεφαλόβιολα π' ανθίζει στο μπαξέ μου
να ναι η ζωή σου όμορφη γλυκέ μου κατιφέ μου...»

«Κατάλαβες τώρα»; Του είπε και με τα χέρια του χάιδεψε το πρόσωπο του δασκάλου του που είχε αρχίσει να μουσκεύει από τα δάκρυα του. «Ο κατιφές είναι η γαρεφαλόβιολα! Ένα λουλούδι κίτρινο και

ο κήπος μας είναι γεμάτος απ' αυτές! Να, άμα θες, μπορούμε να πάμε και τώρα να μαζέψουμε. Είναι η εποχή τους. Την άνοιξη ανθίζουν. Πάμε, για να συμπληρώσεις το ευλογημένο Σαρανταβότανο και να αγαλλιάσει η ψυχή σου».

Ο δάσκαλος άκουγε το Ρούσσο και νόμιζε πως η καρδιά του θα σταματήσει. Από τη συγκίνησή του δεν ήξερε αν θα έπρεπε να θυμώσει με τον εαυτό του, ή να αρχίσει να χορεύει τον πιο ξέφρενο και τρελό χορό. Σηκώθηκε, αγκάλιασε το Ρούσσο και μαζί έκλαψαν για αρκετή ώρα. Ύστερα από λίγο, ο Ρούσσος του είπε: «Άντε δάσκαλε, τέρμα οι συγκινήσεις. Καιρός για δουλειά. Πάμε γρήγορα να μαζέψουμε γαρεφαλόβιολες πριν νυχτώσει».

Χωρίς δισταγμό και με σιγουριά, έπιασε το μπράτσο του δασκάλου, πήρε το βουργιάλι του στον ώμο και ξεκίνησαν. Δεν τους ένοιαζε που είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει και δυσκολεύονταν στο δρόμο, γιατί το φεγγάρι και τα αστέρια φώτιζαν το δρόμο τους.

Έφτασαν στον κήπο με τις γαρεφαλόβιολες, ύστερα από αρκετή ώρα. Κανείς δεν μπορούσε να περιγράψει τα συναισθήματα του δασκάλου εκείνη τη στιγμή. Έσκυψε στο χώμα, το φιλούσε, το 'τριβε στον κόρφο του και έλεγε: «Ευλογημένο να 'σαι, που στα σπλάχνα σου μεγάλωνες το πολυπόθητο βοτάνι». Το φεγγάρι φώτιζε τον κήπο με το πολυπόθητο βοτάνι, και ο δάσκαλος με δάκρυα χαράς και ευτυχίας πότιζε το χώμα και τις κιτρινόλαμπρες γαρεφαλόβιολες. Έκοψαν αρκετές, γέμισαν το βουργιάλι και πήραν το δρόμο του γυρισμού ευτυχισμένοι, που το ταξίδι μιας ζωής έφτανε στο τέρμα του.

Εκείνο το ξημέρωμα της άνοιξης, τα αηδόνια είχαν αρχίσει από νωρίς το πρωί το τραγούδι τους. Οι ασπάλαθοι έδειχναν τα μεγάλα τους βελόνια και οι κίτρινοι ανθοί τους σκορπούσαν τη μεθυστική μυρωδιά τους σ' ολόκληρο το βουνό. Εκείνο το πρωινό, λοιπόν, βρήκε τον δάσκαλο να κολυμπά στη σκάφη με το Σαρανταβότανο και το Ρούσσο να τρέχει για πρώτη φορά στη ζωή του μέσα στο δάσος, πλημμυρισμένος από ευτυχία, με τα χέρια του ανοιχτά σαν μια τεράστια αγκαλιά που προσπαθούσε να χωρέσει μέσα της όλο τον κόσμο.

ΤΕΛΟΣ

